

Sport: de belangrijkste bijzaak in het leven? Over sport en zingeving

Jan de Leeuw

Brabants Dagblad (eerder op www.sportknowhow.nl , 18 december 2014)

Het is weer bijna Kerstmis. In al het marketinggeweld zou je bijna vergeten dat dit van oorsprong een religieus feest is. Christenen vieren de geboorte van Jezus. Feesten als Kerstmis, maar ook Pesach en het Suikerfeest hebben allen een levensbeschouwelijke achtergrond: ze stellen thema's aan de orde over de betekenis van het menselijk bestaan: waar komen wij vandaan en wat is uiteindelijk de zin van het leven? Voor een christen geeft het leven van Jezus, zijn dood en opstanding antwoord op die vragen. Het biedt mensen de verwachting dat de dood niet het laatste woord heeft: dat er meer is dan dit aardse bestaan. Volgens het christendom is er zicht op een Rijk van God: een ideale wereld waarin vrede heerst en al het lijden alsnog wordt goed gemaakt.

Christenen, maar ook moslims en joden, zoeken zingeving vooral in iets dat de mens overstijgt. Maar zingeving kan ook een werelds karakter hebben. Mensen kunnen de betekenis en de waarde van hun leven ook ontleenen aan aardse zaken. Dan blijkt dat voor velen sport het leven zin geeft, omdat via sport belangrijke menselijke waarden gerealiseerd kunnen worden: gezondheid, presteren, genot, samenwerking en gezelligheid.

Zingeving en sport

Vaak wordt sport gepositioneerd als 'de belangrijkste bijzaak in het leven'. De vraag is echter of sport feitelijk voor veel mensen niet veel méér is. Sport is in onze samenleving een heel belangrijke bron van zingeving. Er zijn allerlei aanwijzingen voor deze stelling. Een paar jaar geleden kwam in het nieuws dat bij een begrafenis in Duitsland een Bayern München-vlag was gespreid over de lijkstaf van een overleden fan. Aanhangers van FC Liverpool kunnen hun as laten uitstrooien over de heilige grond van het veld van Anfield Road. Recent werd bekend dat de tune van *Match of the Day* (het Engelse NOS Studio Sport Eredivisie) nummer vier staat op de top-20 van meest gedraaide muziek bij begrafenissen.

FEYENOORD UITVAART

Feyenoord

Uitvaartverzorger Monuta biedt sinds vorig jaar begrafenis aan in Feyenoord-stijl. Monuta sloot daartoe een overeenkomst met de Rotterdamse volksclub. Feyenoord-directeur Mark Koevermans motiveerde deze stap door te wijzen op het feit de club vaak een grote rol speelt in het leven van supporter. “De ervaring leert dat velen van hen dat ook graag tot uiting brengen bij hun afscheid van het leven. Dat kan nu met de speciale Feyenoord-uitvaart van Monuta, waarmee wij voldoen aan een belangrijke wens van supporters.” Koevermans wees op diverse mogelijkheden om de Feyenoord-uitvaart vorm te geven: een rood-wit bloemstuk met Feyenoord-logo, een foto van de selectie in de rouwkamer, een kist in Feyenoord-design, een afscheidsmoment in De Kuip of de spelersbus als volgauto voor de nabestaanden.

Identificatie

Op een andere manier wordt ook duidelijk dat sport en zingeving op elkaar betrokken zijn. Sport geeft namelijk ook de mogelijkheid om je te identificeren met een persoon of een groep. Voorbeelden van identificatiefiguren zijn popmuzikanten, geestelijk leiders, ondernemers, politici, maar ook collectieve identiteiten zoals landen en religieuze gemeenschappen. Er is ook de mogelijkheid om je te identificeren met een sporter of een sportclub. Sport biedt uitgelezen mogelijkheden tot vereenzelviging met de eigen groep. In de praktijk krijgt dit vorm doordat een groep haar eigen team ondersteunt en zich afzet tegen een andere groep: de tegenstander. Dit identificatieproces kan extreme en gewelddadige vormen aannemen. Bijvoorbeeld door het gebruik van geweld tegen de ‘vijand’. Daarbij nemen hooligans soms bewust ook het risico zelf gewond te raken of zelfs het leven te laten. Dat laat zien hoe groot de betekenis is van de club voor deze supporters.

Sport als bindende factor

In het verleden werd godsdienst een samenbindende kwaliteit en functie toegedicht in de samenleving. De grote socioloog *Émile Durkheim* wees erop dat mensen een wezenlijke behoefte hebben om “deel uit te maken van een groter samenlevingsverband”. Godsdienst heeft in de geschiedenis altijd een belangrijke rol gespeeld in het bevredigen van deze behoefte, aldus Durkheim.

De vraag is of sport deze rol (deels) heeft overgenomen. Een definitief antwoord op deze vraag is lastig te geven. Er zijn opvallende overeenkomsten tussen godsdienst en sport. Beide maatschappelijke sectoren kennen heilige plaatsen, rituelen, ceremonies en symbolen. In godsdienst en sport spelen waarden en eigenschappen een rol als ascese, discipline, zelfcontrole en overgave (*drive* in de sport). Denk ook aan emoties als hartstocht en betrokkenheid.

Duidelijk is dat religie en kerkelijkheid op hun retour zijn in onze westerse maatschappij. Sportsocioloog *Ruud Stokvis* stelt in zijn dit jaar nieuw verschenen boek (*Lege kerken, volle stadions*) dat “andere instituties de sociale functie van religie in de samenleving hebben overgenomen.” Hij wijst vooral op de sport, dat bijdraagt aan morele vorming, sociale binding én zingeving. En dan gaat het niet alleen om actieve sportbeoefenaars, maar ook om de volgers van sport: de passieve sporters.

Hand in hand voor het leven

Ook de wereld van de sportmarketing maakt gebruik van het feit dat sport een belangrijke bron voor zingeving is. Opel is sinds 2013 hoofdsponsor van Feyenoord. *Triple Double Sportmarketing* bedacht een activering van dit sponsorship waarbij thema's als 'leven' en 'zingeving' een belangrijke rol spelen. Opel en Feyenoord gaan samen een bijdrage leveren aan één van de doelen van de Hartstichting: iedereen in Nederland binnen zes minuten kunnen reanimeren bij een hartstilstand. Concrete doelstelling is 200.000 vrijwilligers te werven. Het motto daarbij is: 'Hand in hand voor het leven'.

Eric Gudde, algemeen directeur Feyenoord, verklaarde: "De hartstocht bij het Feyenoord-legioen, de beleving waarmee onze hoofdsponsor auto's ontwikkelt: dat gaat over passie, het doet je hart sneller kloppen. Maar wat als je hart er plotseling mee ophoudt? Dan is het van levensbelang dat je snel wordt geholpen. En dat willen Opel en Feyenoord samen bewerkstelligen, voor en met de Hartstichting."

Sport als bron van zingeving en inspiratie: voor veel mensen en organisaties steeds meer een vanzelfsprekendheid.